

Til medlem af Inatsisartut
Anna Wangenheim
Demokraterne

21-07-2022
Sags nr. 2022 - 14436
Akt. id. 20720269

Postboks 260
3900 Nuuk
Tlf. (+299) 34 50 00
Fax (+299) 34 66 66
E-mail: iian@nanoq.gl
www.naalakkersuisut.gl

Besvarelse af §37 spørgsmål nr. 140-2022 vedrørende psykisk trivsel

Kære Anna Wangenheim

Tak for spørgsmålene. Spørgsmålene er gengivet enkeltvis nedenfor, efterfulgt af en besvarelse.

1. Hvad er Naalakkersuisuts holdning til at tilbyde borgerne lokale kurser i psykisk førstehjælp, der har til henblik at forebygge psykisk mistrivsel og selvmord?

Der er vedtaget lov om at oprette forebyggelsesudvalg i alle byer. Forebyggelsesudvalgene kan blandt andet varetage forebyggelse af psykisk mistrivsel og selvmord. Forebyggelsesudvalgene skal årligt udarbejde en handlingsplan for det forebyggende arbejde lokalt¹. Mange kommuner har også et psykosocialt kriseberedskab.

Det er Naalakkersuisuts holdning, at det vil være en god indsats at tilbyde borgere kursus lokalt i psykisk førstehjælp til forebyggelse af psykisk mistrivsel. For at sikre den fornødne kvalitet er det vigtigt, at det overordnede ansvar for at forebygge psykisk mistrivsel og selvmord koordineres af fagligt kvalificeret personale.

a) Hvordan forestiller Naalakkersuisut sig, at et sådan initiativ kan udmøntes?

Der henvises til ovenstående besvarelse. Naalakkersuisut henviser til *"Redegørelse omkring afklaring af behovet for førstehjælpskurser samt mulige løsninger"*, som blev omdelt den 6. juni 2020 jf. Inatsisartutbeslutning under FM 2019/189. Redegørelsen vedhæftes som bilag 1.

b) Hvilke parter ville være relevante at inddrage i dette arbejde?

¹ Se Inatsisartutlov nr. 27 af 18. november 2010 om sundhedsvæsenets styrelse, organisation samt sundhedsfaglige personer og psykologer, § 5 og Hjemmestyrets bekendtgørelse nr. 18 af 18. maj 2001 om lokale forebyggelsesudvalg.

Der henvises til ovenstående besvarelse.

2. Såfremt der oprettes lokale kurser i psykisk førstehjælp, der har til henblik at forebygge psykisk mistrivsel og selvmord og disse tilbyde borgerne, hvad vil de økonomiske og administrative konsekvenser være for henholdsvis:

a) Det offentlige?

Økonomiske og administrative konsekvenser vil afhænge af den konkrete udformning af et eventuelt kursustilbud. Da der ikke i spørgsmålet foreligger forslag til udformningen, kan Naalakkersuisut ikke oplyse om økonomiske og administrative konsekvenser. Departementet for Sundhed estimerer i *"Redegørelse omkring afklaring af behovet for førstehjælpskurser samt mulige løsninger"* (Bilag 1) s. 12: "at det vil koste ca. 550.000 kr. årligt at indgå en aftale med Kalaallit Røde Korsiat om gennemførelse af 14 kursusarrangementer i 7 forskellige lokationer, for borgerne i bosteder med begrænset adgang til præhospital hjælp eller lokal lægebehandling, samt for at bistå projektledelsen og koordinering af tiltaget. Dertil ca. 265.000 kr., at få uddannet 12 lokale instruktører i førstehjælp. [...] Dette giver en samlede udgift på ca. 815.000 kr. årligt."

b) Den citerede redegørelse vedrører førstehjælp generelt og ikke specifikt psykisk førstehjælp. Det private erhvervsliv?

Der henvises til svar på spørgsmål 2a.

c) Borgerne?

Der henvises til svar på spørgsmål 2a.

3. Er det Naalakkersuisuts opfattelse, at de nuværende indsatser, der har til formål at forebygge psykisk mistrivsel og selvmord, er tilstrækkelige?

På landsplan prioriterer Naalakkersuisut indsatser, der skal nedbringe forekomsten af selvmord og psykisk mistrivsel.

a) Påtænker Naalakkersuisut at igangsætte nye indsatser i den kommende tid?

Naalakkersuisut arbejder på en strategi til forebyggelse af selvmord. Forebyggelse af psykisk mistrivsel indgår både direkte og indirekte i flere strategier og handlingsplaner, som er igangsat eller er i gang med at blive udarbejdet.

Naalakkersuisut lægger vægt på et tæt samarbejde med kommunerne, når der udarbejdes strategier og handlingsplaner samt forberedes nye indsatser. Der eksisterer i dag – på landsplan og kommunalt - en række råd, nævn og udvalg, der på hver deres måde arbejder med forebyggelse af kriminalitet, mistrivsel, utilstrækkelighedsmed mere.

Blandt andet vold og alkohol i barndomshjemmet er væsentlige risikofaktorer for selvmordsforsøg. Derfor har Naalakkersuisuts kommende handlingsplan mod vold i nære relationer også fokus på at forbedre mulighederne for behandling af afhængighed.

Telefonrådgivningen Tusaannga er et tilbud om støttende samtaler til alle borgere om alle emner. Ca. 10% af henvendelserne i 2021 var relateret til selvmord. Rådgiverne ved Tusaannga skal efter planen gennemgå

et undervisningsforløb i at håndtere henvendelser relateret til selvmord i løbet af 2022.. **Kan**

Naalakkersuisut oplyse andet af interesse for emnet?

Naalakkersuisut prioriterer at forbedre forebyggelsen af psykisk mistrivsel og selvmord. Midtvejsevalueringen af folkesundhedsprogrammet Inuuneritta II viser, at forebyggelseskonsulenterne i kommunerne efterspørger uddannelse og kurser om tabubelagte emner som seksuelle krænkelser og selvmord. Dette er efterkommet ved at Syddansk Universitet, Statens Institut for Folkesundhed (SIF) og Paarisa har indgået en samarbejdsaftale om en instruktøruddannelse. Instruktøruddannelsen henvender sig til frontpersonale med fokus på mental sundhed, selvmordsforebyggelse og sorgarbejde. I efteråret 2021 blev der afholdt instruktøruddannelse i Sydgrønland.

Folkesundhedsprogrammet Inuuneritta III er den overordnede ramme for det forebyggende arbejde. Inuuneritta III har fokus på mental sundhed og vigtigheden af den tidlige indsats for børns trivsel.

Med venlig hilsen

Mimi Karlsen

Bilag:

1. *"Redegørelse omkring afklaring af behovet for førstehjælpskurser samt mulige løsninger".*
Departementet for Sundhed.

Redegørelse omkring afklaring af behovet for førstehjælpskurser samt mulige løsninger

Indholdsfortegnelse

1.0	Introduktion – formål og baggrund	3
2.0	Oversigt over eksisterende initiativer	3
2.1	Aktiviteter i sundhedsvæsenet	3
2.1.1	Forsøgsordning i Region Kujataa	4
2.2	Uddannelsesinstitutionernes aktiviteter	5
2.2.2	Peqqissaanermik Ilinniarfik	5
2.2.3	Imarsiornermik Ilinniarfik	5
2.2.4	Socialpædagogisk seminarium	6
2.2.5	Ilinniarfissuaq	6
2.2.6	Sygeplejeuddannelsen	6
2.2.7	Campus Kujalleq (CAK)	6
2.2.8	Gymnasieområdet	6
2.2.9	Inuili	7
2.2.10	Kalaallit Nunaanni Teknikimik Ilinniarfik (KTI)	7
2.2.11	Folkeskolen	7
2.3	Aktiviteter i landets kommuner	8
2.4	Aktiviteter i Kalaallit Røde Korsiat	9
2.4.1	Hvad Kalaallit Røde Korsiat kan tilbyde	9
2.4.2	Øvrige forslag fra Kalaallit Røde Korsiat	10
3.0	Behovet for førstehjælp	10
3.1	Flere veletablerede aktører	10
3.2	Færrest førstehjælpsaktiviteter i bygder	11
3.3	Psykisk førstehjælp	11
4.0	Løsningsforslag	12
5.0	Økonomi	12

1.0 Introduktion – formål og baggrund

På Inatsisartuts forårssamling 2019, blev der under punkt 189 vedtaget følgende:

Forslag til Inatsisartutbeslutning om at pålægge Naalakkersuisut til forårssamlingen 2020 at fremlægge en redegørelse indeholdende afklaring af behov for førstehjælpskurser samt mulige løsninger for udfyldning af dette behov med udgangspunkt i påkrævet og optimal koordinering. Redegørelsen skal ledsages af budget, som kan indarbejdes i FFL 2021, hvis det ikke allerede er sket på tidspunktet for fremlæggelsen.

I nærværende redegørelse er der opstillet en række arbejds punkter, som vil udgøre fokusområderne i afklaringen af behovet for førstehjælpskurser, samt mulige løsningsforslag for afholdelse af førstehjælpskurserne.

- A. Udarbejdelse af en oversigt over, hvilke initiativer som allerede eksisterer. Aktører som allerede udbyder førstehjælpskurser i Grønland involveres i udarbejdelsen af oversigten.
- B. På baggrund af ovenstående oversigt, præsenteres vurderingen af behovet for førstehjælpskurser.
- C. Præsentation af løsningsforslag til afholdelse af førstehjælpskurser.

Førstehjælp defineres i det følgende som den første hjælp, der ydes af en person til en, der er kommet til skade eller er blevet syg¹.

2.0 Oversigt over eksisterende initiativer

For at afdække spørgsmålet om, hvilke initiativer som allerede eksisterer, er der indsamlet oplysninger om førstehjælpsaktiviteter hos Det Grønlandske Sundhedsvæsen (Sundhedsvæsenet), et udsnit af landets uddannelsesinstitutioner, kommunerne, og Kalaallit Røde Korsiat.

2.1 Aktiviteter i sundhedsvæsenet

Sundhedsvæsenets opgaver er beskrevet i Landstingsforordning nr. 15 af 6. november 1997 om sundhedsvæsenets ydelser m.v. § 1.² Sundhedsvæsenets vigtigste opgaver er at fremme befolkningens sundhed, at forebygge sygdomme og sygdomslignende tilstande samt at undersøge, behandle og pleje

¹ Røde kors, 2020: <https://www.rodekors.dk/foerstehjaelp/viden/aflivning-af-myter>

² <http://lovgivning.gl/lov?rid=%7b7030CA46-D861-4582-973D-01ED94FE5EF5%7d>

personer med sygdomme og sygdomslignende tilstande. Inden for disse opgaver ligger naturligt, at der ydes førstehjælp, når behovet opstår.

I forordningen står der endvidere, at sundhedsvæsenet i tilrettelæggelsen af sit arbejde skal tilstræbe en ligelig adgang til sundhedsvæsenets ydelser uanset bosted². Dette betyder i praksis, at sundhedsvæsenet er fysisk tilstede i de fleste bosteder i landet, men at der samtidig eksisterer afledte forskelle i de sundhedstilbud, der tilbydes i bygder, mindre byer og større byer.

I hver af de fem sundhedsregioner er der følgende inddeling af sundhedsenheder jf. *Katalog over sundhedsfaglige ydelser i Regionerne*³:

1. Befolkningsgrundlag < 200 indbyggere: Bygdekonsultation
2. Befolkningsgrundlag 200 – 500 indbyggere: Sundhedsstation
3. Befolkningsgrundlag 500 – 1.200 indbyggere: Sundhedscenter (mindre)
4. Befolkningsgrundlag > 1.200 indbyggere: Sundhedscenter (større)
5. Den by i regionen med flest indbyggere: Regionssygehus⁴

De lokale sundhedstilbud kan variere alt efter ressourcer og antal ansatte medarbejdere, hvor uddannelses- og erfaringsniveau hos de ansatte kan have store variationer. Stigende rekrutterings- og fastholdelsesudfordringer gør det svært at tiltrække personale med brede sundhedsfaglige kompetencer, særligt til de mindre befolkede områder.

I henhold til sundhedsvæsenets inddeling af sundhedsenheder og de sundhedstilbud som tilbydes lokalt, ses forskelle i bl.a. ambulancetjeneste⁵ og fysisk adgang til læge- og sygeplejerskebetjening. I bygderne er konsultationerne ofte bemandet med én ansat med en bygdesundhedsarbejderuddannelse, én der har gennemgået et lignende kursus eller én der er oplært i medicinforvaltning. Derudover er det i perioder ansat ufaglærte vikarer. Dette skyldes oftest vanskeligheder med at rekruttere personale med sundhedsfaglige uddannelser. Ambulancetjeneste og lokalt præhospital⁶ førstehjælp er derfor begrænset i bygderne.

2.1.1 Forsøgsordning i Region Kujataa

Undervisning i førstehjælp til borgere i bygder er tidligere afprøvet af sundhedsvæsenet i Region Kujataa i 2011. Her var portører med på bygdeture for at undervise borgere i førstehjælp. Ordningen var et forsøg på at inddrage befolkningen til situationer hvor f.eks. bygdearbejderen ikke er til at træffe, og for at motivere befolkningen til at tage mere ansvar i tilfælde af ulykker og tilskadekomst. Ordningen skulle ligeledes understøtte det tilstedeværende sundhedsfaglige personale, der kan have behov for hjælp, f.eks. når der skal gives hjertemassage.

³ Katalog over sundhedsfaglige ydelser i Regionerne 2015, Det Grønlandske Sundhedsvæsen.

⁴ <https://www.peqqik.gl/Emner/Patientinformation/Ydelser-i-SHV>

⁵ Ambulancetjeneste defineres som transport af syge eller tilskadekomne personer i ambulance og pleje af dem under transporten, fx i form af førstehjælp

⁶ Behandling af akut syge eller tilskadekomende inden ankomst til sygehus

I Region Kujataa blev forsøgsordningen oplevet som en belastning for portørerne, da det var vanskeligt at udtage portørerne fra vagtskemaet for at deltage på bygdeturne. En anden udfordring var, at borgere i bygderne ikke havde mulighed for at deltage i førstehjælpsundervisningen, som foregik i dagtiden, hvor bygdebesøgene finder sted, da borgerne var optaget af arbejde og fangst.

Samlet set viser erfaringerne, samt udfordringer med rekruttering og fastholdelse af sundhedsfagligt personale, at sundhedsvæsenet ikke har de fornødne ressourcer til afholdelse af førstehjælpskurser for befolkningen, blandt andet pga. den øgede arbejdsbyrde dette medfører.

2.2 Uddannelsesinstitutionernes aktiviteter

2.2.2 Peqqissaanermik Ilinniarfik

Peqqissaanermik Ilinniarfik (PI) udbyder sundhedsfaglige uddannelser og kurser, og afvikler førstehjælpskurser på de uddannelser, som skolen varetager. På nogle uddannelser afholdes arktisk førstehjælpskurser af 21 timers varighed, mens der på andre uddannelser udbydes kortere førstehjælpskurser af tre eller seks timers varighed (hjerne-lunge redning). Undervisningen i førstehjælp på uddannelserne afvikles på skolen i Nuuk. PI melder, at de ikke afholder førstehjælpskurser uden for Nuuk. Uddannelsesinstitutionen angiver samtidig, at de ikke har de fornødne ressourcer til afholdelse af førstehjælpskurser ud over de aktiviteter, som allerede foregår i regi af de uddannelser som tilbydes på PI.

2.2.3 Imarsiornermik Ilinniarfik

Imarsiornermik Ilinniarfik oplyser, at førstehjælpskurser er en del af søfartsuddannelsernes grunduddannelse. Imarsiornermik Ilinniarfik oplyser ligeledes, at der afholdes førstehjælpskurser i forbindelse med de fleste kursusaktiviteter, som afholdes ca. 1-3 gange om måneden i forskellige byer på kysten. Instruktørerne som varetager kurserne er uddannet i at afholde Kalaallit Røde Kors' grundlæggende kurser, som svarer til 21 timers arktisk førstehjælp.

I 2019 er der afholdt søfartskurser med førstehjælpsindhold i Narsaq, Aasiaat, Ittoqqortoormiit, Paa-miut, Qaanaaq, Sisimiut, Qaqortoq, Tasiilaq og i januar 2020 i Nanortalik. Ved afholdelse af førstehjælpskurser i byerne deltager en del borgere fra de omkringliggende bygder. Tilbud om og afvikling af kurser sker primært efter henvendelse fra de lokale Majoriaq-centre og af andre private arrangører, som eksempelvis kan være skibsreddere. Deltagerne til kurserne er primært fiskere, fangere, turistoperatører eller søfolk i handelsflåden. Uddannelsesinstitutionens kursusafdeling oplyser endvidere, at der flere steder afholdes førstehjælpskurser i regi af Kalaallit Røde Kors, efter ønske fra lokal-samfundet.

Af andre aktiviteter under Imarsiornermik Ilinniarfik, er projektet NorSafe, som er et projekt finansieret af Nordisk Ministerråd. Projektet omhandler søsikkerhed samt reduktion af ulykker og dødsfald til søs, og har til hensigt at introducere grundlæggende maritime kundskaber for elever i folkeskolen fra 13 år og op. Der er derved initieret tiltag som skal fremme børn og unges færdigheder inden for førstehjælp relateret til søsikkerhed.

2.2.4 Socialpædagogisk seminarium

Socialpædagogisk seminarium oplyser, at der afholdes førstehjælpskurser for institutionens studerende i centrale og decentrale afdelinger i Ilulissat, Maniitsoq og Nuuk.

I afdelingen i Ilulissat er der ansat en førstehjælpsinstruktør som har erhvervet titlen via Kalaallit Røde Korsiat, det oplyses at der arbejdes for at denne ansatte skal bistå kurserne i afdelingerne på kysten fremover, og at man på nuværende tidspunkt foretager kurserne i samarbejde med Kalaallit Røde Korsiat.

2.2.5 Ilinniarfissuaq

På Ilinniarfissuaq – læreruddannelsen oplyses det, at der aktuelt ikke undervises i førstehjælp, men at dette har været praktiseret i tidligere studieordninger for 10-15 år siden. Dette fordi kurset kun er gyldigt i 2 år.

2.2.6 Sygeplejeuddannelsen

I forhold til sygeplejestuderende er det et optagelseskrav at alle ansøgere skal have bestået Grundkursus i førstehjælp. Da mange ikke har haft mulighed for at tage det, tilbydes Grundkursus i førstehjælp i løbet af 1. semester som ekstraundervisning af 12 timers varighed, undervisningen afvikles i samarbejde med KKK - Kalaallit Røde Korsiat.

2.2.7 Campus Kujalleq (CAK)

CAK har førstehjælpskurser for de studerende på uddannelsen til Service Økonom, Arktisk Adventure Guide og Arktisk Turistguide. Det er en instruktør på skolen, som er uddannet ved Kalaallit Røde Korsiat, der varetager kurserne. I tilfælde af, at instruktøren på skolen ikke har mulighed for at varetage førstehjælpskurset benytter skolen sig af en af de andre instruktører, der er i Qaqortoq. Førstehjælpskurset på ovennævnte uddannelser er et udvidet kursus af 24 timers varighed med en afsluttende prøve.

Skolen har en målsætning om, at i tilfælde af, at der er ledige pladser på førstehjælpskurset tilbydes pladserne til personalet. Derudover var skolens personale på hjertestarterkursus i 2019.

2.2.8 Gymnasieområdet

Der er, ud fra de tilgængelige svar fra skolerne, forskelle på hvordan førstehjælpskurser prioriteres. Herunder er der både GUX skoler, der prioriterer førstehjælp højt, og andre der har valgt at prioritere anderledes i forhold til tilgængelige ressourcer.

I Aasiaat er der prioriteret førstehjælpskurser til hele personalegruppen (inklusive f.eks. kollegie- og kantinepersonale). Det prioriteres, at nyansatte idrætslærere kan få kurset hurtigst muligt. Det er ligeledes prioriteret, at sikkerhedsrepræsentanten kan instruere i førstehjælp, og at kurserne tilbydes på både dansk og grønlandsk. Der er ekstra fokus på førstehjælp i forbindelse med brand samt psykisk førstehjælp. Der er ikke initiativer omhandlende førstehjælpskurser til eleverne.

I Sisimiut har der tidligere været afholdt førstehjælpskurser på enkelte skoler, men det har på grund af blandt andet udskiftning i medarbejdergruppen vist sig at være ressourcetrækkende at holde alle opdaterede.

Der er enkelte aktiviteter i idrætsundervisningen på alle skoler, der har påbud om, at underviseren har et opdateret førstehjælpskursus (f.eks. i forbindelse med kajak-aktiviteter). Dermed kan der være behov for, at et førstehjælpskursus er tilgængeligt.

2.2.9 Inuili

På levnedsmiddelskolen Inuili i Narsaq er der altid mindst to førstehjælpsinstruktører med uddannelse fra Kalaallit Røde Korsiat. Instruktørerne har fået opdateret deres beviser for nylig. På Inuili afholdes kurset Arktisk Førstehjælp af 21 timers varighed for alle elever.

2.2.10 Kalaallit Nunaanni Teknikimik Ilinniarfik (KTI)

Alle elever på grundforløb deltager i førstehjælpskursus af 24-timers varighed med en afsluttende prøve. KTI udbyder kurserne i samarbejde med Kalaallit Røde Korsiat på skolens afdelinger i Sisimiut og Nuuk.

2.2.11 Folkeskolen

I forhold til folkeskolen forventes eleverne at arbejde med sikkerhed fra yngstetrinnet til ældstetrinnet som del af læringsmålene i personlig udvikling og lokale valg (idræt og udeliv). Her nærmere information:

For yngstetrinnet:

- kender til elementære nødhjælpsprocedurer i hjemmet og på skole
- har tilegnet sig enkelte færdigheder i udeliv og sikkerhed samt ansvarlighed over for naturen

For mellemtrinnet

- har tilegnet sig færdigheder i sikkerhed og hensigtsmæssig færden i naturen
- har kendskab til basal førstehjælp

For ældstetrinnet

- kender og kan give førstehjælp

Nedenstående aktivitet tilrettelægges og gennemføres i samarbejde med undervisningen i faget personlig udvikling, hvor der undervises i grundlæggende førstehjælp⁷.

⁷ Kalaallit Røde korsiat's undervisningsmateriale som anvendes til folkeskoleelever, kan ses på følgende link:

Undervisningsfokus er på de 4 hovedpunkter:

1. Stands ulykken. Flyt den tilskadekomne fra faren (f. eks vejen, ilden, klippevæggen ved stenskred).
2. Giv livreddende førstehjælp. F. eks kunstigt åndedræt, hjertemassage, stop af blødninger.
3. Tilkald den nødvendige hjælp. Telefon, nødraketter mm. anvendes.
4. Giv almindelig førstehjælp. Tal med de tilskadekomne, skaf tæpper mm. Der undervises bl.a. i nødflytning af tilskadekomne, forbindinger, småskader, kunstigt åndedræt, hjertemassage, aflåst sideleje og chok- forebyggelse.

2.3 Aktiviteter i landets kommuner

Alle landets kommuner er kontaktet med henblik på bidrag til indsamling af data vedrørende førstehjælpsaktiviteter, hvoraf fire ud af landets fem kommuner har delt informationer om deres aktiviteter.

En kommune oplyser, at de ikke afholder førstehjælpskurser.

Tre kommuner oplyser at der afholdes førstehjælpskurser for kommunalt ansatte, bestående af enkelt afdelinger, forvaltninger, institutioner som fritidshjem, fritidsklubber, alderdomshjem og daginstitutioner, samt for brandfolk.

Det oplyses endvidere, at de typer førstehjælpskurser som bliver afholdt, afhænger af hvad de enkelte afdelinger ønsker samt hvad Kalaallit Røde Korsiat tilbyder. Medborgerførstehjælp, som også omfatter hjertestop, angives af én kommune som den foretrukne løsning.

Det oplyses samtidig, at hyppigheden af afholdelse af førstehjælpskurser er svingende fra år til år. En af kommunerne angiver at have afholdt tre førstehjælpskurser for brandfolk, og ét for øvrige afdelinger i kommunen i løbet af 2019. En anden kommune angiver, at de først for nyligt er begyndt på at have fokus på afholdelse af førstehjælpskurser.

I forhold til de økonomiske midler, som anvendes til førstehjælpskurser, er det ligeledes forskelle kommunerne imellem. En kommune oplyser, at det forventes at der bliver brugt omkring 50.000 kr. på førstehjælpskurser for ansatte (eksklusiv løn). En anden kommune angiver, at det er de enkelte afdelinger, som afregner direkte med kursusudbyder (Kalaallit Røde Korsiat), og at det derfor kan være meget svingende hvad der bruges af midler på afholdelse af kurser.

Kommunerne udtrykker forskellige holdninger til hvorvidt det vurderes, om behovet for førstehjælpskurser i landet er opfyldt med de nuværende initiativer. En kommune angiver, at de ønsker at langt flere i Grønland bør have mere viden omkring førstehjælp.

Problemer i forhold til manglende tid til afholdelse af førstehjælpskurser anses som en udfordring, særligt de steder, hvor der ikke er nok instruktører med de nødvendige kompetencer til at kunne undervise.

En anden kommune angiver det som en styrke, at de har uddannede førstehjælpsinstruktører i alle kommunens byer, men efterlyser hjertestartere, som indstilles til instruktion på grønlandsk, således at de kursister, som ikke forstår eller taler dansk også kan benytte apparaterne.

2.4 Aktiviteter i Kalaallit Røde Korsiat

Kalaallit Røde Korsiat oplyser, at de har afholdt førstehjælpskurser med uddeling af mere end 820 certificeringer i 2019 (tal trukket den 18. november 2019).

Kalaallit Røde Korsiat oplyser ligeledes, at de udbyder førstehjælpskurser for alle, herunder private institutioner og virksomheder. De grundlæggende kurser planlægges ud fra efterspørgsel, hvor tilbud af kurser både er på instruktørniveau og lægmandsniveau. Kurserne afholdes der hvor Kalaallit Røde Korsiat har førstehjælpsinstruktører.

Aktuelt har Kalaallit Røde Korsiat instruktører i Upernavik, Uummannaq, Ilulissat, Aasiaat, Qeqertarsuaq, Qasigianguit, Sisimiut, Maniitsoq, Kangerlussuaq, Nuuk, Paamiut, Narsaq, Narsarsuaq, Qaqortoq, Nanortalik og Tasiilaq.

Derudover har Kalaallit Røde aktiviteter i andre byer og bygder på kysten ved hjælp af rejsende instruktører der afholder kurserne. Eksempelvis har man i 2019 sendt en instruktør fra Tasiilaq til Kulusuk for at afholde kursus i medborgerførstehjælp. Mulighed for afholdelse af førstehjælpskurser i bygder afhænger dog af, om der allerede er uddannede instruktører i bygden, eller om en kunde betaler omkostningerne for at få en instruktør til bygden. Kalaallit Røde Korsiat angiver, at foreningen ikke har en klar oversigt over omfanget af kursusaktiviteter i bygder. Men anslår at omfanget af aktiviteter generelt er lille, hvormed potentiale for afholdelse er til stede, såfremt der afsættes midler af til at sende instruktører ud.

Kalaallit Røde Korsiat orienterer ligeledes om, at deres førstehjælpsudvalg i samarbejde med Peqatigiifik Uummatit/Foreningen hjertelivet, er påbegyndt udviklingen af konceptet "Hjerteløber" i Grønland. Dette skal udvikles i samarbejde med politi, brandvæsen og sundhedsvæsen. Dette er dog fortsat i opstartsfasen.

2.4.1 Hvad Kalaallit Røde Korsiat kan tilbyde

Kalaallit Røde Korsiat kan tilbyde skræddersyet kurser efter behov, inden for International Røde Kors guidelines. Eksempelvis tilbydes særlige kurser til Arktisk Kommando. Der tilbydes også uddannelse af instruktører i førstehjælp, psykisk førstehjælp, samt opdateringskurser til allerede uddannede førstehjælpsinstruktører. Certificeringerne tilbydes aktuelt hvert andet år og opdateringskursus hvert år. Instruktøruddannelsen varer 10 dage og foregår i Nuuk.

Følgende kurser bliver ofte udbudt på både dansk og grønlandsk:

- Medborgerførstehjælp (7 timer)
- Arktisk førstehjælp (21 timer)
- Førstehjælp med særligt ansvar (12 timer)
- Førstehjælp for voksne med ansvar for børn (7 timer)
- Hjertestop (4 timer)
- Førstehjælp ved ulykker (2 timer)
- Førstehjælp for børn
- Instruktør i psykisk førstehjælp

Dertil nævnes det, at der blandt befolkningen er et stort behov for at have kompetencer inden for psykisk førstehjælp. Psykisk førstehjælp er særligt relevant for personer, som arbejder inden for det sociale område. Kalaallit Røde Korsiat udbyder instruktørkurser i psykisk førstehjælp. Kurset giver viden og handlekompetencer inden for medmenneskelig støtte, sorg og krise.

2.4.2 Øvrige forslag fra Kalaallit Røde Korsiat

Kalaallit Røde Korsiat anbefaler at institutioner, virksomheder og organisationer bør sikre deres medarbejderes kundskaber inden for førstehjælp. Ligeledes anbefales det, at frivillige som minimum bør have kompetencer inden for grundlæggende førstehjælp ved ulykker og hjertestop. Dette gælder særligt medarbejdere og frivillige med ansvar for børn og unge f.eks. i fritidsordninger, sportsforeninger og skoler. Derudover bør pædagogisk personale, som rejser med børn og unge f.eks. på lejrture, have lægmandsførstehjælp svarende til medborgerførstehjælp og i nogle situationer også arktisk førstehjælp. Ligeledes anbefales det, at der sikres kompetenceudvikling af personale på institutioner der arbejder med sociale forhold, uddannelse og børn. Det anbefales ligeledes, at der er medarbejdere som er instruktører i førstehjælp og derved løbende kan afholde kurser for kollegaer. De studerende på Majoriaq og de videregående uddannelser bør tilbydes undervisning i førstehjælp. Det samme er gældende for frivillige, der deltager i redningstjenester, som eksempelvis Qamutitforeningen i Nuuk.

3.0 Behovet for førstehjælp

Førstehjælpskurser er som udgangspunkt relevant for hele befolkningen. Dette skyldes, at færdigheder inden for førstehjælp kan medvirke til hurtigere og mere effektiv præhospital hjælp ved akut sygdom, ulykker og tilskadekomst.

3.1 Flere veletablerede aktører

Det faktum, at der allerede er flere forskellige udbydere af førstehjælpskurser: NGO'er, uddannelsesinstitutioner og kommunale aktører, som har de nødvendige kompetencer, hjælpemidler og undervisningsmaterialer gør, at det ikke vurderes hensigtsmæssigt at f.eks. sundhedsvæsenet skal tilbyde

undervisning til befolkningen inden for førstehjælp. Sundhedsvæsenet har begrænsede sundhedsfaglige personaleresourcer i hele landet, hvorfor det vil kræve en nedprioritering af de øvrige opgaver inden for sundhedsvæsenet, såfremt sundhedsvæsenet fremover skulle bistå med førstehjælpskurser for befolkningen.

3.2 Færrest førstehjælpsaktiviteter i bygder

Med udgangspunkt i beskrivelsen af de eksisterende aktører og udbuddet af førstehjælpskurser, fremgår det af redegørelsen, at der generelt er gode muligheder for at modtage undervisning i forskellige former for førstehjælp i store dele af landet. Der ses dog regionale forskelle, samt forskelle mellem by og bygder, hvor det fremgår, at det særligt er i bygderne at tilbuddene om førstehjælpskurser er begrænset. Dette skyldes hovedsageligt, at efterspørgslen på de fleste kurser primært er i de større byer, hvor der er flere ressourcer til at afholde og koordinere kurserne.

I redegørelsen vedrørende omfanget af aktiviteter inden for førstehjælp i hele landet, er det særligt den manglende tilgængelighed af præhospital førstehjælp i bygderne der tydeliggøres. Behovet for førstehjælpskurser vurderes derfor at være størst for borgerne der er bosiddende i bygder, hvor udbuddet af kurser i dag er begrænset. Øgede aktiviteter i forhold til undervisning i førstehjælp til borgere i bygder, vil give anledning til forbedrede forudsætninger for, at flere borgere kan agere frivilligt beredskab, evt. i samarbejde med sundhedsvæsenets bygdemedarbejdere.

3.3 Psykisk førstehjælp

Kalaallit Røde Korsiat fremstiller i deres input til redegørelsen, behovet for at flere borgere instrueres i psykisk førstehjælp. Denne kompetence vurderes relevant inden for førstehjælpskundskaber, da psykiske reaktioner kan opstå i forbindelse med ulykker, tilskadekomst eller andre traumatiske hændelser. Psykisk førstehjælp defineres som den hjælp, som gives en person, som er i en tilstand af mental krise, indtil passende faglig hjælp er modtaget eller krisen løser sig^{8,9}.

I oversigten over aktiviteter inden for førstehjælp, bliver kurser inden for psykisk førstehjælp ikke nævnt, hvilket kan indikere at afholdelse af disse kurser ikke er særlig udbredt. Dette bakkes op af Kalaallit Røde Korsiat, som giver udtryk for et stort behov i befolkningen for at have disse kompetencer, særligt hos personer, som arbejder inden for det sociale område.

⁸ Morgan AJ, Ross A, Reavley NJ (2018) Systematic review and meta-analysis of Mental Health First Aid training: Effects on knowledge, stigma, and helping behaviour. *PLoS ONE* 13(5): e0197102. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0197102>

⁹ Rose, T., Leitch, J., Collins, K. S., Frey, J. J., & Osteen, P. J. (2019). Effectiveness of Youth Mental Health First Aid USA for Social Work Students. *Research on Social Work Practice*, 29(3), 291–302. <https://doi.org/10.1177/1049731517729039>

4.0 Løsningsforslag

På baggrund af behovsafklaringen vedrørende førstehjælpskurser samt udarbejdelsen af mulige løsningsforslag, foreslås det at

- Det er Kalaallit Røde Korsiat som bistår førstehjælpsundervisningen til borgere i udvalgte bosteder, med begrænset adgang til præhospital hjælp eller lokal lægebehandling.
- Der igennem tilførsel af midler til afholdelse af førstehjælpskurser, støttes op om at flere lokale borgere uddannes som instruktører i førstehjælp. Dette med henblik på at sikre lokal forankring og lokal kompetenceudvikling i forbindelse med afholdelse af nuværende og fremtidige førstehjælpskurser.
- Alle kommuner opfordres til at have fokus på afholdelse af førstehjælpskurser, særligt i de områder hvor førstehjælpsaktiviteter på nuværende tidspunkt er lavt.

På denne baggrund vil Naalakkersuisut fremsende henvendelse til kommunerne med forslag til ansvarsfordeling og mulig finansieringsform for førstehjælpskurser til byggerne.

5.0 Økonomi

På baggrund af redegørelsen estimerer Departementet for Sundhed, at det vil koste ca. 550.000 kr. årligt at indgå en aftale med Kalaallit Røde Korsiat om gennemførelse af 14 kursusarrangementer i 7 forskellige lokationer, for borgerne i bosteder med begrænset adgang til præhospital hjælp eller lokal lægebehandling, samt for at bistå projektledelsen og koordinering af tiltaget. Dertil ca. 265.000 kr., at få uddannet 12 lokale instruktører i førstehjælp.

Dette giver en samlede udgift på ca. 815.000 kr. årligt.